

Czech Language News

International
Association
of Teachers
of Czech
(IATC-NAATC)

Fall 2017
Number Forty-Seven
ISSN 1085-2950

<http://czechlanguageassociation.tumblr.com>

President's Message

As this issue's leading article is about a high-profile example of collaboration in language and linguistics, I decided to use this space to reflect on institutions' roles in promoting international contact and exchange. "Czech for foreigners" is an inherently international discipline. Those of us abroad induct domestic students into a foreign culture or one they know only partially, through family heritage; others work within the target culture, providing newcomers and outsiders with the linguistic and cultural knowledge they need. Either way we are a natural link between countries, offering obvious opportunities for international partnerships to be born and flourish. All of us have these contacts and experiences.

The interesting question is when to stop being merely the object of this linkage and to become instead a conduit, where others can be beneficiaries as well. Masako Fidler's collaboration with Václav Cvrček started out as a productive research partnership in their specialist area. With the signing of a memorandum of understanding (MoU) between Charles University and Brown University, it has become something much larger: a space for researchers from various disciplines and postgraduate students to gain exposure to each other, enriching both sides. In doing so, it has raised the profile of Czech studies at Brown and subtly underscored the value and status of the discipline there.

My own institution went through a similar process – which started with a visit from the Arts Faculty's dean, Mirjam Fried, to Sheffield and concluded a year and a half later with the signing of the MoU. Linguistics forms the core of our agreement, but, somewhat to my surprise, it ended up stretching much further, into the history of English, educational studies, and archaeology, among others. And I'm sure this story is replicated elsewhere as well, with Czech studies providing the fulcrum for an agreement that has a much broader reach.

Erasmus is, at least in Europe, the largest and in some ways the least noticed of these enabling frameworks thanks to its ubiquity. Through the signing of a simple form naming two academics as contacts, it enables and funds undergraduate, postgraduate and academic staff exchanges. My university has had an Erasmus agreement with the Czech Republic in some form or other for twenty years now, and at a conference in January in Prague, I realized how many of the *stážisté* we had hosted at Sheffield in that time are still working in linguistics, some by now in quite senior posts. Going the other direction, several of my own students have had experiences on an Erasmus exchange in the Czech Republic that shaped their subsequent careers. It is gratifying to look back on the beginnings of these endeavours, many of which began from a one-on-one scholarly connection, and see them grow into something larger, from which other connections and other stories can be born.

Neil Bermel, University of Sheffield

TABLE OF CONTENTS

Memorandum of Understanding between Charles and Brown Universities (M. Fidler).....	1
Ohlédnutí za 61. Letní školou slovanských studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze (S. Škodová).....	2
Letní škola slovanských studií v Praze z pohledu studenta (A. Tsylnina)	4
Rubrika UčMat (K. Šichová)	4
Kopczyková-Dobešová, Vlad'ka/Dotsenko, Nataliya/Evsina, Anna: Žijeme v Česku, umíme česky. <i>Живем в Чехии – говорим по-чешски!</i> (Reviewed by A. Martínková and E. Kudrjavceva).....	5
Karlík, Petr/Nekula, Marek/Pleskalová, Jana (eds.): Nový encyklopedický slovník češtiny A-M a Nový encyklopedický slovník češtiny N-Ž.(Reviewed by Linda Doleží).....	7
Call for papers.....	8-9

Memorandum of Understanding between Charles and Brown Universities

Masako Fidler

Brown University

The Memorandum of Understanding (MoU) was signed between Brown University and Charles University in February, 2017. Multiple departments in the humanities and sciences at Brown University participate in this agreement, which will be in effect for the next three years with a possibility of extension and expansion in scope.

How it began

In 2012 research collaboration started between Masako Fidler at Brown University with Václav Cvrček at the Institute of the Czech National Corpus at Charles University, who was a Fulbright Research Fellow at Brown in 2011-12 (research website at <https://www.brown.edu/research/projects/needle-in-haystack/>). Besides conference presentations and publications, they organized a Workshop on Quantitative Text Analysis at Brown (April 8-9, 2016) (<https://www.brown.edu/research/projects/needle-in-haystack/workshop-quantitative-text-analysis-humanities-and-social-sciences-april-8-and-9-2016>). It was an international event, involving speakers and participants not only from the US, but also from India, the UK, and the Czech Republic. Dean Mirjam Fried and Vice Dean Ondřej Tichý from the Faculty of Arts at Charles University were invited to this workshop to start conversations about potential cooperation between Brown and Charles Universities involving multiple academic units.

In the same year in June, the Global Mobility Program from the Office of Global Engagement funded Fidler to visit Charles University to discuss possible collaboration with Brown. Initially her assignment was to be merely exploratory, but this opportunity generated a plan towards a formal relationship between the two institutions. The idea of lecture-exchange emerged during the discussion. With the help of Václav Kučera, another Fulbright scholar from Charles University to Brown (2015-16) and Ondřej Tichý, Fidler was able to extend a formal relationship between Brown and the Faculty of Mathematics and Physics at Charles University. The Office of Global Engagement helped overcome administrative hurdles at Brown in drafting and endorsing the exchange.

The signing of the MoU was therefore facilitated by various administrative and academic units at Brown, Fulbright research fellowships, and the faculty and administrators at Charles University. The current MoU itself concerns a one-time-lecture exchange by Brown and

Charles faculty, but it will serve as an official umbrella structure for further and deeper cooperation.

Recent developments

It has been less than one year since the MoU was signed, but many activities have already been carried out. In 2016-17 eight Brown professors gave one or two talks at Charles U. They were from American Studies, Classics, Egyptology, Italian Studies/Center for Digital Scholarship, History, and Slavic Studies. The Department of Applied Mathematics at Brown invited a Charles faculty to give a talk in 2016-17. Discussions on scholarly collaboration as well as student exchanges took place in Prague. In accordance with the reciprocity agreement, professors from Charles U. will give talks at Brown in 2017-18 at their partner departments.

The MoU between the two institutions is strengthening not only the existing scholarly relations, but also giving rise to new ones. Besides the departments mentioned above, the Department of East Asian Studies joined the MoU and plans to send its faculty. Judaic Studies has expressed interest in the exchange, as faculty and students from both institutions are already research partners.

With support from Associate Dean Shayna Kessel from the Graduate School, the relationship between Brown and Charles U. is expanding to the graduate student level. Anastasia Tsykina, a PhD student in Slavic Studies, was able to attend the Summer School of Slavonic Studies in the summer of 2017 with a tuition waiver from Charles U. (cf. Tsykina's speech at the conclusion of the program in this issue). Silvia Stubnova, a PhD student from Egyptology is currently at Charles University for her research. She is supported by a dissertation fellowship from Brown. Jana Leichterová, an MA student from Charles U., is scheduled to conduct research for her MA thesis at the Brown American Studies Department in the spring of 2018.

European Centers of Excellence at the Faculty of Arts, Charles University

Through the Principal Investigator, Mirjam Fried, the Faculty of Arts received the most prestigious EU grant to build an infrastructure for three International Research Centers of Excellence (<http://www.msmt.cz/uploads/OP>), thereby also developing a new approach to the way research in the humanities will be conducted at this university

VVV/OP_VVV_AJ_verze1.pdf). The Faculty of Arts — the only recipient specializing in the humanities — received the third largest funding among the select recipients of this funding (also the largest funding in the history of the Faculty of Arts at Charles University). The Faculty of Arts is building research networks under three overarching themes: the Creative Laboratory, the Center for the Study of Human Society, and the Institute for the

Study of Strategic Regions (<https://hrc.ff.cuni.cz>). The Creative Laboratory focuses on art, literature, philosophy, and media as a driving force/driving forces to build a free society. The Center for the Study of Human Society studies adaptation strategies in various types of interactions in the era of global changes, through the contribution of history, linguistics, and other social sciences. The Institute for the Study of Strategic Regions deals with international understanding and security through the connections between social sciences, area studies, and languages.

When the Charles U. delegation visited Brown once more this September 2017, Dean Fried and Prof. Pavel Sitek, Vice Dean for Strategic Initiatives and Project Development, discussed these new research centers at Charles U. with Shankar Prasad, Assistant Provost for Global Engagement and Strategic Initiatives and Fidler as the Faculty Liaison for the MoU. As the research centers at Charles U. are forming partnerships with University of Leuven, Oxford, and Cambridge, Charles U. will offer increasingly attractive opportunities to Brown, which has long-standing interdisciplinary research and teaching.

Ohlédnutí za 61. Letní školou slovanských studií na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze

Svatava Škodová, *Ředitelka*

Letní školy slovanských studií Filozofické Fakulty Univerzity Karlovy

Na pomyslném narozeninovém dortu Letní školy slovanských studií v Praze, kterou organizuje Ústav bohemistických studií FF UK, jsme letos v létě sfoukli 61 svíček. Naštěstí školy nejsou jako lidé, a tak jim s přibývajícím věkem síly neubývají, ale naopak rostou díky zkušenostem a celkovému zázemí, ve kterém jsou budovány. Nejinak je tomu s pražskou Letní školou, která další ročník bohemistického střetnutí studentů z celého světa neabsolvovala ani trochu babičkovsky, ale ze všech sil a se spoustou nových nápadů a aktivit.

Už bychom dnes neshledali všechny studenty, kteří pražskou letní školou prošli, ale víme, že za

šedesát let jejího trvání se jí zúčastnilo 8 701 studentů, mezi kterými najdeme mnohé významné osobnosti: ať už slavisty či bohemisty, literárními vědce a historiky, ale i další osobnosti veřejného života. V letošním roce se k nim přidalo dalších 137 absolventů z 34 zemí.

Základem každé školy je vyučování a nejinak tomu bylo i na letošní Letní škole. Studenti, rozdělení do čtyř úrovní kurzů podle úrovní dosažených znalostí

v češtině, během dopoledního vyučování absolvovali jazykový kurz a *fonetický výcvik* a v případě pokročilých studentů také seminář podle vlastního výběru. V rámci seminářů si letos mohli volit mezi *seminářem gramatickým*, *konverzačním*, *literárním* nebo seminářem zaměřeným na *realie*, *písemný výcvik* či *porozumění autentickým textům*, v letošním roce si studenti nejvíce vybírali realie a konverzaci. Nedílnou součástí výuky pokročilých studentů je také tradiční *přednáškový cyklus*, během něhož se mohou potkat s přednášejícími nejen z oblasti lingvistické, ale také literární, historické, hudební atp. Letos se přednášelo a

diskutovalo o variantnosti aktuální české jmenné morfologie, o literatuře psané ženami a pro ženy po roce 1989, o adaptaci literárních děl v české kinematografii

po roce 1945, ale také o Velké válce a vzniku Československa či o Praze jako symbolu.

Protože v moderní škole je prostor i pro výuku mimo zdi tříd, připravili jsme letos zajímavou nabídku

odpoledních *volitelných workshopů*. Tyto workshopy vedli na LŠSS nejen učitelé z filozofické fakulty, ale i další sice nejsou přímo učitelé češtiny pro cizince, ale mají zkušenosti s prací v daných oblastech s jinojazyčnými mluvčími. Z workshopové nabídky si studenti volili mezi *divadelními a filmovými workshopy* pro všechny úrovně vedené profesionálními divadelníky a filmaři, *hudebním workshop* seznamujícím s českou klasickou hudbou. Velký úspěch sklídl *literární workshop*, který propojil komentované procházky po literárních památkách Prahy s možností následné diskuse o navštíveném. Protože mladá generace velmi ráda pracuje s elektronickými médii, otevřeli jsme pro zájemce *korpusový workshop*, ve kterém odborníci z Českého národního korpusu učili zájemce jak pracovat s jednotlivými korpusy při vlastním studiu češtiny. Pro studenty bohemisty byl otevřen workshop, v němž prezentovali vlastní studentské práce a diskutovali o nich s kolegy. Zájemcům o zlepšení ve výslovnosti byli po celou dobu LŠ k dispozici *individuální fonetické konzultace*

vedené pracovníky z Fonetického ústavu; mnozí účastníci v nich zjistili, že individuální výuka fonetiky je nejenom velmi efektivní, ale také neobyčejně zábavná.

Pokud studenti zrovna nebyli na některém z workshopů, mohli si v odpoledních hodinách vybírat komentované procházky po Praze. V letošním jubilejním roce navštívili Národní památník hrdinů heydrichiády a připomenuli si pražské pobyty W. A. Mozarta, v rámci cyklu večerních vycházek si pak prohlédli okolí koleje Kajetánka – seznámili se s historií a zajímavými osobnostmi Sřešovic, navštívili areál Břevnovského kláštera s románskou kryptou a ochutnali nabídku místního pivovaru v přátelské společnosti jednoho z řádových bratří; své znalosti české flory a fauny vyzkoušeli během procházky v oboře Hvězda. Poslední vycházka cyklu směřující do okolí Pražského hradu byla upravena do zjednodušené češtiny, aby si i studenti začátečníci mohli ověřit nově nabitě jazykové znalosti v reálném prostředí.

Pro ty, kterým po celodenních aktivitách zbývala ještě nějaká energie a chuť na společné setkání, byl k dispozici *klub českých filmů*, tematicky zaměřené *zpívání českých písní, večerní procházky* po Praze, ale také *divadelní představení*, které nacvičili studenti-cizinci Ústavu bohemistických studií nebo varhanní koncert v Jubilejní židovské synagoze.

Ačkoliv se to zdá téměř neuvěřitelné, zůstaly i přes takto bohatý program v rozvrhu volné chvíle. V tomto čase byly účastníkům k dispozici dobrovolníci z řad studentů (zvláště tlumočnictví) Filozofické fakulty, kteří zajišťují pro zájemce různorodé akce, ale především jsou ochotni si kdykoliv se studenty povídat a významně tak pomáhají v rozvoji přirozené komunikace v češtině v průběhu LŠ.

V průběhu víkendů si pak všichni účastníci mohli vybrat z různých typů výletů, které jednak umožňují objevovat tradiční české památky, ale také např. představují tradici českého trampingu. Na výletech nás doprovázeli naše tlumočnice a dobrovolníci, kteří pomáhají s přípravou programu a jsou

účastníkům k dispozici při objevování české kultury. V rámci LŠSS se během víkendů uskutečnila řada výletů, během prvního a třetího víkendu měli účastníci na výběr ze dvou tras a odlišně koncipovaných programů. Největší zájem byl již tradičně o turisticky a kulturně atraktivní místa v České republice, jakými jsou Kutná Hora, Čapkova Strž a Dvořákova Vysoká nebo Liberec. Z hlediska kulturního poslání Letní školy mají nezastupitelný význam exkurze s tematikou literárního a jazykovědného místopisu (Hrabalo Kersko, Svatý Jan pod Skalou nebo Jungmannovy Hudlice), tradičně úspěšné byly také exkurze spojené s typicky českými reáliemi (pivovar ve Svijanech, Pardubice, hřebčín v Kladrubech). Kladně byla studenty hodnocena i nabídka výletů do přírody – turistické vycházky v oblasti Českého krasu a Kerska, nebo procházky u hradů Točnick a Žebrák – byť v závěru Letní školy byla zřejmá únava z náročného měsíčního studia.

Jako u všech akcí, které se podaří, bylo účastníkům letošní LŠSS trochu smutno, když se

během posledního srpnového víkendu rozjížděli domů. Doufáme, že si s sebou z Prahy odvezli nejen mnohem lepší schopnost mluvit a rozumět česky, nové znalosti o ČR a její kultuře, ale také nová přátelství na celý život. Koneckonců, nebyla to poslední Letní škola a mnozí z účastníků se k nám do Prahy vrátí znovu. A ačkoliv se zdá, že další LŠSS je ještě daleko, tak my organizátoři jsme už začali ročník 2018 připravovat a těšíme se na další skvělé studenty, které v dalším roce přivítáme.

PS: *Pokud si chcete na předešlé ročníky zavzpomínat nebo se něco dozvědět o tom následujícím, právě chystaném, podívejte se na naše webové stránky <http://lsss.ff.cuni.cz/> nebo na facebook <https://www.facebook.com/LSSSPraha/>.*

Letní škola slovanských studií v Praze z pohledu studenta

Anastasia Tsylyna

Jmenuji se Anastasia Tsylyna, jsem z Petrohradu z Ruska, ale momentálně jsem postgraduální studentkou na Brownově univerzitě v Providence v Americe. Ráda bych se podělila o své zkušenosti z letošní Letní školy slovanských studií, kterou jsem absolvovala na Filozofické fakultě v Praze.

Můj zájem o letní školu v Praze vznikl, když jsem se účastnila konference Czech Studies Workshop na Univerzitě Severní Karolíny v Americe. Téměř všichni postgraduální studenti, kteří prezentovali své práce, se už vzájemně znali, protože byli na Letní škole v Praze (na Filozofické fakultě) nebo v Brně (na Masarykově univerzitě). Tito mladí bohemisté v Americe měli svou vlastní zajímavou komunitu podobně smýšlejících lidí, kteří byli inspirováni českým jazykem a kulturou a snažili se je studovat. Tato komunita byla podnětována letními školami a byla pro mě opravdu velmi zvláštní a atraktivní. Společenství bohemistů se liší od většiny slavistů svou dynamikou, nadšením, individualismem a také láskou k oboru, který chtějí studovat. Nikdy to není mainstream, není to Tolsojevsky jako v rusistice. Ti lidé dělají radostnou vědu, jak říkal Friedrich Nietzsche.

Pro mne byla letošní příležitost studovat na Letní škole důležitá nejen v intelektuálním smyslu, ale i samotná možnost studovat v lokalitě Starého Města pražského, v historické budově Filozofické fakulty, ve starých zdích Univerzity Karlovy, je neocenitelná.

Nikdy nezapomenu na to, jak jsem strávila přestávku mezi přednáškami v muzeu Kubismu nebo v Muchově Muzeu nebo jak jsem tady pila pivo se svými novými kamarády, což je v tomto jedinečném místě, jako je Česká republika, levnější než voda.

Děkuji našim profesorům za různé programy a témata, která rozhodně nikoho nenechávaly lhostejného a žádaly si živou reakci od všech posluchačů. Je to dojemné, když profesor, který se loučí se skupinou, říká: „Napište mi, jestli budete někdy v Praze a chcete si promluvit nebo jít na pivo“. Naučila jsem se hodně o českém jazyce, ale i o výuce jazyka a literatury, protože to potřebuji pro svou práci.

Děkuji organizátorům za neomezenou pomoc, za zajímavý program a výlety, za pomoc při porozumění a prozkoumání české kultury.

Když jsem byla na první lekci, řekla jsem, že jedním z mých hlavních cílů v tomto kurzu kromě zlepšení se v češtině je najít nadšence českého jazyka a kultury jako já. A

opravdu jsem jich našla dost a stali se z nich mí kamarádi. Pro některé z nich byla Letní škola uvedením do dědictví předků, pro někoho objevením nové stránky jejich individuality. Zájem o český jazyk je spojen nejen s odbornou a vzdělávací oblastí, ale také s mnoha živými osobnostmi a člověky, který si místo letních

prázdnin vybírá letní školu v Praze, je zajímavý a trochu bláznivý člověk! Jim všem děkuji za chytré, vážné a zábavné rozhovory, za noční karaoke a za jednotný intelektuální a emoční prostor, kterým jsme se všichni stali.

Pro mě se toto léto stalo jedním z nejvíce inspirativních a produktivních v mém životě.

▣▣▣ Rubrika UčMat ▣▣▣ UČEBNÍ MATERIÁLY (UčMat), Číslo 11

Kateřina Šichová
Universität Regensburg

Rubrika *UčMat* vychází v časopise *Czech Language News* od podzimního čísla 2012. Publikujeme zde recenze a zprávy o nových, ale i starších publikacích, které jsou na trhu k dispozici a s nimiž byste Vy, učitelé nebo autoři, chtěli své kolegy seznámit. V rubrice upozorňujeme nejen na klasické učebnice, ale i na doplňkové materiály nejrůznějšího charakteru, které jsou např. volně dostupné na internetu nebo které lze získat u nejrůznějších institucí, podporujících často jejich vznik. Starší čísla rubriky *UčMat* jsou ke stažení na stránkách časopisu <http://czechlanguageassociation.tumblr.com/#25448992896>.

Pokyny pro autory: Redakce *CzLN* rubriky *UčMat* žádá autory, aby své příspěvky posílali e-mailem na adresu [katerina.sichova\[at\]ur.de](mailto:katerina.sichova[at]ur.de). Text o rozsahu min. 2 a max. 4 strany (MS Word, Times New Roman 12, řádkování 1,5) by měl obsahovat i jméno a pracoviště/pracovní zařazení a pro rubriku relevantní publikace autora. O zveřejnění recenze rozhodne redakce. Příspěvky do rubriky *UčMat* jsou výhradně v českém jazyce.

Kopczyková-Dobešová, Vlad'ka/Dotsenko, Nataliya/Evsina, Anna (2017, druhé vydání):

Žijeme v Česku, umíme česky. Живем в Чехии – говорим по-чешски!

Praha: ALADIN agency, 192 str., ISBN 978-80-906737-2-4.

V současné době globalizace a intenzivní migrace je otázka rychlého a kvalitního začlenění cizinců do majoritní společnosti velice aktuální. Tato situace vyžaduje i nové učební pomůcky, mezi které patří i učebnice *Žijeme v Česku, umíme česky*. Jedná se o dílo zaměřené na konkrétní cílovou skupinu cizinců – ruský mluvící Slovany

žijící v České republice. Ke vzniku učebnice přispěla potřeba v co nejkratším časovém intervalu včlenit dospělé cizince do života v ČR, naučit je porozumět současnému českému mluvenému jazyku, základům gramatiky a

aplikovat svoje znalosti v běžné komunikaci. Od roku prvního vydání (2013) se dílo dostalo širokého uplatnění při výuce češtiny jako cizího jazyka. Recenzovaná učebnice představuje ruskou mutaci, vedle níž dále existuje i verze španělská, anglická a vietnamská.

Hlavní autorka učebnice, Vlad'ka Kopczyková-Dobešová, vyučuje češtinu jako cizí jazyk od roku 2006 a v současnosti pracuje v Integračním centru pro cizince, kde mj. působí jako lektorka jazykových kurzů. Vedle psaní učebnic se věnuje také pohádkovým knihám pro děti. Právě v této učebnici uplatnila své mnohaleté zkušenosti jak lektorky, tak spisovatelky. Na vydání ruské mutace se pak podílely Nataliya Dotsenko, která působí jako učitelka ruského jazyka, překladatelka a komunitní tlumočnice, a Anna Evsina, členka Mezinárodní metodické rady pro bilingvní problematiku a mezikulturní komunikaci.

Žijeme v Česku, umíme česky je především prakticky zaměřená učebnice, kterou kromě dospělých studentů využijí také středoškoláci (aktuální pro ně budou např. témata *autoškola*, *studium*, *volnočasové aktivity* apod.). Dílo je určeno pro začátečníky, kteří chtějí dosáhnout úrovně A2 podle SERR a u nichž autorky předpokládají znalost latinské abecedy.

Nedílnou součástí učebnice je CD, které bylo namluvené profesionálními herci z Klicperova divadla z Hradce Králové. Pracovní sešit (k dokoupení zvlášť) vynahrazuje nedostatek cvičení v samotné učebnici a dopomáhá ke zdárnému zvládnutí jazykových jevů.

Vyučující může nicméně postrádat metodická doporučení pro práci s publikací, nemusí vědět, jak pracovat s autentickými texty typickými pro Českou republiku, či může mít problémy v případě, že neovládá ruský jazyk.

Celou učebnicí studenty provází skupina vysokoškoláků, kteří na stránkách knihy sdílejí své životní příběhy situované do českého prostředí.

Učebnice obsahuje 21 lekcí, z nichž první vysvětluje základy fonetiky českého jazyka, nejfrekventovanější lexémy (*dny v týdnu*, *měsíce*, *roční období*) a gramatické termíny s překladem do ruštiny (*podstatné jméno* = *имя существительное*, *sloveso* = *глагол* apod.). Nácvik výslovnosti se ale v učebnici systematicky neprocvičuje a upozornění na rozdíly ve výslovnosti v ČJ a RJ je spíše nahodilé.

Lekce jsou obsahově různorodé a témata zahrnují vše, s čím se cizinci nejčastěji setkávají: seznámení, volný čas, oslavy, práce, studium atd. Samotné názvy jednotlivých lekcí jsou neobvyklé a atraktivní, např. *Podzimní nálady*, *Co by, kdyby*, *Důvěrná chvílka*, *Strašidelné příběhy* atd., což vzbuzuje zvědavost studenta. Bonusem jsou č tyři tematicky nesjednocené lekce, na nichž se podílely spoluautorky N. Dotsenko a A. Evsina, a to lekce s názvy *Prohlídky*

Praha, Pozor na zloděje!, Jdeme k lékaři, Věnné město – Hradec Králové. Tematické okruhy probírané v lekcích jsou vždy doplněny o okénka s pomocnou slovní zásobou s překladem do ruského jazyka. Mezi explicitně označené části každé lekce patří *úvodní text, gramatika, shrnutí* (gramatické látky) a *domácí úkoly*. Dovednosti poslech, mluvení, čtení a psaní se prolínají celou lekcí, k jejich rozvoji slouží pestrá škála různorodých cvičení.

Gramatická kompetence studentů se rozvíjí jak induktivně, tak deduktivně. Lekce začínají úvodním textem, který není samoučelný; obsahuje „koncentrovaný“ gramatický jev, se kterým se bude v nové lekci pracovat. Po úvodním textu následuje stručné, přehledné a zjednodušené vysvětlení gramatické látky, což studentům usnadňuje její osvojení. Následují cvičení napomáhající k zafixování probraného učiva.

Vzhledem k jazykově homogenní cílové skupině byla jako zprostředkující a explanační jazyk zvolena ruština. Zadání a vysvětlení gramatiky je v obou jazycích a postupně s předpokládanou přibývajícím znalostí českého jazyka překlady ustupují. Za přínos učebnice pro danou cílovou skupinu považujeme metodicky zdárné využití principu kontrastivní lingvistiky. Učebnice předjímá nejčastější gramatické chyby, vyskytující se u rusky mluvících cizinců. Při vysvětlení gramatické látky je student na možný nesprávný výraz vyvolaný vlivem mateřského jazyka upozorněn a správný výraz je cíleně procvičen (viz příklad na obr. č.2). Tím se autorky snaží zmírnit projevy mezijazykové interference.

Gramatika: Sloveso HRÁT – глагол ИГРАТЬ

я играю	мы играем
ты играешь	вы играете
он, она, оно играют	они играют

HRÁT + 4. pád (co?):

hraju fotbal	hrajeme hokej
hraješ tenis	hrajete kulečnik (бильярд)
hraje volejbal	hrají šachy (шахматы)

HRÁT + NA + 4. pád (co?):

hraju na kytaru	hrajeme na bicí (барабаны)
hraješ na klavír	hrajete na harmoniku
hraje na housle (скрипка)	hrají na trubku

HRÁT + 6. pád používáme pouze ve spojení («на чём») употребляем только в словосочетании) hrát na počítači

Příklad vysvětlení gramatiky, L3

V závěru lekce se nachází opětovné shrnutí gramatiky a nepovinná cvičení na doma, která studenta vedou ke kreativě a poskytují mu prostor pro samostatnou práci. Přestože učebnice předpokládá dosažení úrovně A2, autorky se nebojí začleňovat do výuky složitější učivo, přesahující předpokládanou úroveň jak v oblasti lexika, tak v oblasti gramatiky (například v lekci 13 se probírá podmíňovací způsob přítomný). S těmito jevy se cizinci

setkávají v běžných situacích a potřebují jim rychle porozumět. Vzhledem k cíli učebnice hodnotíme toto rozšiřování pozitivně.

Učebnici uzavírá klíč ke cvičením a slovníček, který podporuje aktivní práci studentů se slovní zásobou pomocí doplňování ruského překladu k českým slovíčkům. Ověření znalostí napomáhá test na konci učebnice, což částečně kompenzuje absenci opakovacích cvičení. Publikaci obohacují fotografie a obrázky, jež plní nejen ilustrativní funkci, ale na nichž jsou založena i některá cvičení.

Do díla je často explicitně zařazena i sociokulturní složka, kdy se studenti seznamují s českými písničkami, říkadly, ale také s texty, které jsou běžně známé (např. ukázka z knihy *Malý princ*). Autorky se nevyhýbají ani náročnějším textům (např. písnička *Něžně a mistrně* od Radůzy). V učebnici jsou prezentované v hlubší míře realie Královéhradeckého kraje (dopravní systém, pamětihodnosti atd.).

Rády bychom vyzdvihly hravou a soutěživou komunikaci se studentem i ve formulacích zadání úkolů, která podporuje jeho zájem a aktivitu (viz formulace k jednotlivým zadáním: *začínáme..., soustředte se, do toho!*). V učebních textech se projevila zkušenost hlavní autorky, používá se humor, který je tak typický pro českou mentalitu a který studenty emocionálně zapojí.

Publikaci tedy jistě ocení především ti, kteří potřebují, aby se studenti co nejrychleji zapojili do života v ČR a začali komunikovat.

Anastasiia Martínková & Ekaterina Kudrjavceva

Mgr. Anastasiia Martínková je studentka doktorského programu na Ústavu slavistiky Masarykovy univerzity a členka Mezinárodní metodické rady mnohojazyčnosti a mezikulturní komunikace (Methodological Council on Multilingualism and Cross-Cultural Communication). Zabývá se studiem bilingvismu a spolupracuje na vývoji metodiky testování dvojjazyčných dětí (projekt *Komplexní testy pro bilingvní děti od 3 do 14 let s ruštinou jako s jedním z mateřských jazyků s přihlédnutím k etnokulturnímu komponentu – diagnostika vybalancovanosti bilingvismu*). Je spoluautorkou inovačních metodických pomůcek pro bilingvní děti (*Roční portfolio pro předškoláky, sada her Děti světa*).

Dr. Ekaterina Kudrjavceva, Ph.D. se specializuje na oblast multilingvismu, polykulturního a neformálního vzdělávání. Je vedoucí projektu Evropské unie BILIUM (univerzita v Greifswaldu), vedoucí mezinárodních laboratoří s dálkovou účastí. Inovační technologie ve sféře polykulturního vzdělávání, v rámci kterých probíhá práce na vzdělávacích pomůckách pro bilingvní mluvčí (*Pohádková abeceda, série her Děti světa, Roční portfolio pro předškoláky, Bilingual Road Map* aj.). Je spoluzakladatelkou Mezinárodní metodické rady mnohojazyčnosti a mezikulturní komunikace (Methodological Council on Multilingualism and Cross-

Karlík, Petr/Nekula, Marek/Pleskalová, Jana (eds.) (2016): *Nový encyklopedický slovník češtiny A-M a Nový encyklopedický slovník češtiny N-Ž*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, ISBN 978-80-7422-481-2 a 978-80-7422-482-9.

Nový encyklopedický slovník vznikl na Ústavu českého jazyka Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně ve spolupráci s centrem českých studií Bohemicum při Ústavu slavistiky na Univerzitě Regensburg v rámci projektu č. P406/11/0294 financovaného

Grantovou agenturou ČR. Na přípravě se pod vedením hlavního řešitele prof. PhDr. Petra Karlíka, CSc., podílelo 191 autorů, mezi nimi i velká řada zahraničních jazykovědců. Vzniklo tak unikátní dílo propojující významná lingvistická a bohemistická pracoviště po celém světě.

Nový encyklopedický slovník češtiny (NESČ) navazuje na *Encyklopedický slovník češtiny* z roku 2002 a na cíle, které si tato práce kladla. Rozsahem, obsahem a formou jednotlivých hesel i slovníku jako celku ji však podle slov autorů v předmluvě v mnoha ohledech „přesahuje“.

Slovník nově vychází ve dvou podobách, a to jako kniha a jako internetová příručka, volně dostupná na stránkách <http://www.czechency.org>. Elektronická verze nabízí uživatelsky přívětivé prostředí pro efektivní vyhledávání informací a je navíc vybavena přístupem k doplňujícím audiovizuálním datům. V elektronické podobě může zájemce hledat abecedně nebo v rámci tematických kategorií či podle vybraného autora. Volit může ze základní a rozšířené verze hesla. V případě nejasností má k dispozici nápovědu. Zajímavé jsou statistiky v sekci „Kontakt“, které mimo jiné zobrazují návštěvnost jednotlivých hesel.

NESČ v 1600 heslech zpracovává 7000 lingvistických termínů. Oproti *Encyklopedickému slovníku češtiny* vydanému před 15 lety byla hesla aktualizována a rozšířena. Mnohá hesla byla nově připojena, mj. v souladu s rostoucí nutností a užitečností interdisciplinárního přístupu. Právě ten je v oblasti výuky češtiny jako cizího jazyka přímo nutný (viz Doleží 2016). Vyučující, které zajímá způsob, jakým funguje osvojování jazyků, může nahlédnout do hesel z kognitivní lingvistiky a z psycholingvistiky, především pak z oblasti osvojování jazyka. Kromě hesel

popisujících osvojování mateřského a druhého (nemateřského) jazyka je možné dozvědět se více o procesech, jež doprovázejí samotné zpracování jazyka jak při recepci, tak produkci. Velmi užitečná mohou být pro vyučující pojednání o čtení a psaní. V oblasti metodiky výuky češtiny jako cizího jazyka jsou poznatky z oblasti psycholingvistiky a osvojování jazyka obzvláště důležité, což je zřejmé i z aktuálních metodických příruček pro lektorky a lektory (viz např. Klages 2015, Klages/Pagonis 2014 nebo Bordag 2015, dále viz příspěvky ze sborníků *Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka*, např. Nebeská 2009 nebo Nagy 2010).

Vstupní stránka internetové příručky

Vyučující i pokročilí studující češtiny jako cizího jazyka však mohou využít NESČ ve více rovinách. Hesla se týkají popisu jazyka jak z diachronního, tak ze synchronního hlediska, nalézt je možné téměř vše, co přispívá k poznání češtiny – od poučení týkajících se jednotlivých pádů po reflexi jazykových variet. Kromě informací získaných z heslových statí mohou uživatelé slovníku sami dále hledat informace pomocí publikací uvedených v bibliografii k jednotlivým heslům. Např. v hesle *Biolingvistika*, jehož autorem je Peter Kosta a jež nás učitele může velmi zajímat, neboť má styčné plochy s již zmíněnou psycholingvistikou, heslový odkaz převede čtenáře na stránku, na níž jsou umístěny další snadno dostupné zdroje. Slovník také obsahuje přílohy ve formě audionahrávek, videí a obrázků. Ty jsou v případě papírové verze slovníku umístěny na CD, ve verzi elektronické jsou součástí hesel samotných. Z hlediska výuky pokročilých studentů a bohemistů jsou zajímavé a přínosné např. nahrávky různých nářečí, jež jsou doprovázeny i přepisem. Velmi užitečná mohou být také hesla týkající se výslovnosti, např. mluvní takt, rovněž doprovázená zvukovými nahrávkami.

Pokud mají vyučující i studující češtiny jako cizího jazyka zájem dále prohlubovat svoje znalosti v oblasti poznatků o jazyce, *Nový encyklopedický slovník češtiny* jim v tomto úsilí může být velkou pomocí.

Literatura:

Bordag, Denisa (2015): Míšení kódů, interference a role mateřského jazyka při osvojování jazyka cizího. In: Doleží, Linda (ed.): *Začínáme učit češtinu pro děti-cizince (předškolní věk)*. Příručka pro lektorky a lektory. Praha: AUČCJ, s. 17–21.

Doleží, Linda (2016): Interdisciplinarita jako nutnost: Psycholingvistika a výuka češtiny jako cizího/druhého jazyka

pro děti. In: *CASALC Review* (Česká a slovenská asociace učitelů jazykových center na vysokých školách), roč. 2016–2017, č. 1, s. 24–27.

Karlík, Petr/Nekula, Marek/Pleskalová, Jana (eds.) (2002): *Encyklopedický slovník češtiny*. Brno: NLN.

Klages, Hana (2015): Kdy a jak se co se učíme? Uplatnění poznatků z psycholingvistiky v jazykové výuce. In: Doleží, Linda (ed.): *Začínáme učit češtinu pro děti-cizince (předškolní věk). Příručka pro lektorky a lektory*. Praha: AUČCJ, s. 9–16.

Klages, Hana/Pagonis, Giulio (eds.) (2014): *Linguistisch fundierte Sprachförderung und Sprachdidaktik. Grundlagen, Konzepte, Desiderate*. Berlin: DeGruyter Mouton.

Nagy, Marek (2010): Psycholingvistika a osvojování cizího jazyka: slovník. In: Hlínová, Kateřina (ed.): *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČCJ)*. Praha: AUČCJ, s. 101–112.

Nebeská, Iva (2009): O kognitivní lingvistice. In: Hlínová, Kateřina (ed.): *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČCJ)*. Praha: AUČCJ, s. 45–52.

Linda Doleží

Mgr. Linda Doleží, Ph.D. (dolezi@med.muni.cz) pracuje v Centru jazykového vzdělávání MU v Brně a češtinu jako cizí jazyk vyučuje na Lékařské fakultě MU. Ve své odborné činnosti se věnuje tématu osvojování jazyka a aplikaci psycholingvistických poznatků ve výuce. Na Ústavu českého jazyka FF MU pravidelně nabízí metodické semináře pro budoucí učitele češtiny jako cizího jazyka pro děti. Jako metodička spolupracuje také s Asociací učitelů češtiny jako cizího jazyka.

CALL FOR PAPERS

Eighteenth Czech Studies Workshop (April 20-21, 2018, Columbia University)

The eighteenth annual Czech Studies Workshop, which will be held at Columbia University in New York City on April 20-21, 2018, welcomes proposals for papers on Czech and Slovak topics, broadly defined, in all disciplines. Since the year 2000, the Czech Studies Workshop has brought together scholars from the United States and abroad to explore Czech-themed topics from such diverse fields as anthropology, architecture and art history, economics, education, film, geography, history, Jewish studies, literature, music, philosophy, politics, religion, sociology, and theater. Work in progress is appropriate for our workshop format, and junior faculty and advanced graduate students are particularly encouraged to submit proposals.

Generous support from the Harriman Institute and the East Central European Center at Columbia University will provide local accommodation and meals for all participants and should allow for reimbursement of travel costs for most participants. Senior faculty accepted to present at the Workshop are encouraged to cover their airfare to and from New York with funds from their own travel and research budgets.

The deadline for submitting proposals is January 8, 2018. Applications should be submitted by email to CzechStudies2018@yahoo.com or by mail to:

Christopher Harwood
Slavic Department - Columbia University, 708 Hamilton Hall – MC 2839, 1130 Amsterdam Ave
New York, NY 10026

Applications should include:

- applicant's name, institutional affiliation
- full mailing address, email address, daytime telephone
- curriculum vitae
- statement indicating in which years the applicant has previously submitted proposals to and/or participated in the Czech Studies Workshop
- paper title and paper abstract of approximately 250 words

Any questions can be sent directly to Christopher Harwood at cwh4@columbia.edu

CALL FOR PAPERS SLAVICORP

The conference SLAVICORP aims to cover a wide range of topics related to research on Slavic languages:

- corpus research on any Slavic language, including also contrastive topics using parallel or comparable corpora;
- development of Slavic language resources: corpora, lexica, annotation, tools;
- applications of Slavic language resources for language technologies.

The official language of the conference is English.

In connection with the conference there will be a workshop on language variability and multi-dimensional analysis led by a panel of experts involved in variability analyses, including a lecture delivered by Prof. Douglas Biber. The workshop will be free and open to all conference participants.

The deadline for submission of abstracts is 18 February 2018. The abstracts will be anonymously peer-reviewed by the Programme Committee. Notification of acceptance will be sent out by the end of April 2018. For details, please refer to this link: <http://slavicorp.ff.cuni.cz/call-for-papers>

The Czech Language News (CzLN) is a digital newsletter published by the International Association of Teachers of Czech. The editorial office is currently at the Department of Slavic Languages, Brown University. CzLN serves the diverse Czech language community by providing a forum for an open exchange of information on research and teaching. CzLN's mission is to contribute to the promotion of interdisciplinary and international cooperation, as well as the integration of theoretical and applied aspects of language study. Feature articles are peer-reviewed. The editorial board welcome ideas and submissions for inclusion in the next issue.

Editors-in-Chief: Lida Cope (East Carolina University, USA), Masako Fidler (Brown University, USA), Susan Kresin (University of California, Los Angeles, USA)

Technical Editor: Ellen Langer (University of California, Berkeley, USA)

Technical Assistant: Miroslava Nikolova (Brown University)

Editorial Board: Neil Bermel (Sheffield University, UK), David Cooper (University of Illinois, Urbana-Champaign, USA), Craig Cravens (Indiana University, USA), David Danaher (University of Wisconsin-Madison, USA), Christopher Harwood (Columbia University, USA), Laura Janda (University of Tromsø, Norway), Kateřina Šichová (University of Regensburg, Germany), Jindřich Toman (University of Michigan, USA).